

**HUMAN
RIGHTS
HOUSE**
Zagreb

**HUMAN
RIGHTS
HOUSE**
Tbilisi

**HUMAN
RIGHTS
HOUSE**
Yerevan

PROSINAC 2020

SURADNJA DRŽAVA I CIVILNOG DRUŠTVA OKO ČLANSTVA U VIJEĆU ZA LJUDSKA PRAVA UN-A

Izvešća o istraživanjima za Armeniju, Hrvatsku i Gruziju
& Alat za poticanje značajnije suradnje

Naslov: Suradnja država i civilnog društva oko članstva
u Vijeću za ljudska prava UN-a

Autori: Ivan Buljan, Klara Horvat, Elene Janelidze, Varser Karapetyan,
Arpine Manusyan, Ivan Novosel, Natia Tavberizde

Izdavači: Kuća ljudskih prava Zagreb / Human Rights House Zagreb
Kuća ljudskih prava Tbilisi / Human Rights House Tbilisi
Kuća ljudskih prava Yerevan / Human Rights House Yerevan

Prijevod: Branka Juran

Dizajn: Human Rights House Foundation

Print: ACT Printlab, LCC

Zagreb, prosinac 2020

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Ovo izvješće objavljeno je uz podršku Fondacije Kuće ljudskih prava, Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške i Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Za stavove izražene u ovoj publikaciji isključivo su odgovorni izdavači i oni ne odražavaju nužno stavove donatora.

SADRŽAJ

4	UVOD
6	METODOLOGIJA
6	Okvir istraživanja
6	Faze suradnje
6	Kvaliteta suradnje
7	Suradnja između stvarnog i potencijalnog
8	Ciljane zemlje
8	Uzimanje uzoraka
9	Postupak prikupljanja podataka
10	O VIJEĆU ZA LJUDSKA PRAVA
10	Vijeće za ljudska prava i Armenija
11	Vijeće za ljudska prava i Hrvatska
11	Vijeće za ljudska prava i Gruzija
12	KAKVA JE BILA SURADNJA? REZULTATI ISTRAŽIVANJA ZA CILJANE ZEMLJE
12	Suradnja države i civilnog društva u Armeniji
12	Suradnja u pred-pristupnoj fazi
13	Suradnja u fazi članstva
15	Suradnja u fazi nakon članstva
15	Zaključak
16	Suradnja države i civilnog društva u Hrvatskoj
16	Suradnja u pred-pristupnoj fazi
17	Suradnja u fazi članstva
18	Suradnja u fazi nakon članstva
19	Zaključak
20	Suradnja države i civilnog društva u Gruziji
20	Suradnja u pred-pristupnoj fazi
21	Suradnja u fazi članstva
22	Suradnja u fazi nakon članstva
23	Zaključak
24	KAKO POBOLJŠATI SURADNJU? ALAT ZA OSNAŽIVANJE ZNAČAJNE SURADNJE
24	Faza prije članstva
24	Donošenje odluka o članstvu
25	Oblikovanje ciljeva članstva
26	Faza članstva
26	Planiranje provedbe
27	Planiranje dobrovoljno postavljenih ciljeva i obveza
28	Faza nakon članstva
29	KAKO KORISTITI OVAJ PRIRUČNIK
29	Procjena političkog konteksta
29	Izgradnja strategije
29	Odabir alata i procjena njihovog utjecaja i potrebnih resursa

UVOD

Ovaj vam dokument iscrtava problem u suradnji između civilnog društva i država u vezi s članstvom u Vijeću UN-a za ljudska prava. Prvi dio publikacije sastoji se od metodologije istraživanja i nalaza o iskustvima u suradnji civilnog društva i vlade u tri ključne države: Armeniji, Hrvatskoj i Gruziji. Istraživanje se usredotočilo na iskustva suradnje dva ključna aktera u fazi prije članstva, članstva i nakon članstva te daje ocjenu kvalitete te suradnje. Osim pružanja procjene suradnje, istraživanje koje smo proveli vodi suradnju i korak dalje i istražuje kako ključni akteri predviđaju suradnju u budućnosti i koji je potencijal takvog zajedničkog pothvata.

Drugi dio dokumenta predstavlja paket alata za poticanje značajne suradnje između države i civilnog društva. Gradi se na iskustvima različitih aktera i prvenstveno je usmjeren prema organizacijama civilnog društva. Omogućuje OCD-ima da procijene svoj politički kontekst i definiraju svoju strategiju vezanu za ljudska prava. Definicija ciljeva angažmana u pitanjima HRC-a i postavljanje ciljeva takvog angažmana ključni je preduvjet za smislenu suradnju s vladom. Ovaj dokument pruža organizacijama civilnog društva razne alate koje mogu koristiti u izgradnji svoje strategije, čineći suradnju što značajnijom i učinkovitijom.

Ova je publikacija objavljena u sklopu projekta istraživanja i izgradnje kapaciteta OCD-a po pitanju suradnje OCD-a i država u vezi članstva u UN HRC-u: alat za poticanje smislene suradnje. Posebno se zahvaljujemo Fondaciji Kuće ljudskih prava i Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Norveške koji su podržali realizaciju ovog projekta. Veliko hvala Međunarodnoj službi za ljudska prava na pružanju primjera o postojećem angažmanu OCD-a s HRC-om. Ovaj projekt rezultat je plodne suradnje Kuća ljudskih prava u Zagrebu, Tbilisiju i Yerevanu.

Uvodno obraćanje glavnog tajnika Antonia Guterresa na otvaranju 40. sjednice Vijeća za ljudska prava UN-a.
Izvor: UN Photo/Violaine Martin.

METODOLOGIJA

Okvir istraživanja

Da bi se osigurao odgovarajući format za istraživanje o suradnji između država i civilnog društva, potrebno je odrediti okvir istraživanja. Imajući na umu opseg istraživanja naveden u uvodu, kako bi se shvatile relevantne informacije, istraživanje mora uzeti u obzir vremenski aspekt suradnje (kada se suradnja odvija) i razliku između stvarne i potencijalne suradnje između entiteta. Potrebno je procijeniti obim stvarne suradnje kako bi se utvrdilo koji bi trebao biti logični korak u poboljšanju iste, tj. postizanju značajnije suradnje. Stoga se istraživanje fokusira na tri osi: (a) faze suradnje, (b) kvalitetu suradnje i (c) stvarnu i potencijalnu suradnju.

Faze suradnje

Istraživanje je usredotočeno na tri glavne faze suradnje: (a) faza prije članstva, (b) faza članstva i (c) faza nakon članstva.

Faza prije članstva. U ovoj fazi želimo saznati informacije o fazi prije članstva. Faza prije članstva odnosi se na postupak pripreme kandidature za Vijeće UN-a za ljudska prava. Ispitujemo tri aspekta procesa pripreme: (a) donošenje odluke o članstvu (b) formuliranje ciljeva / programa za članstvo (dobrovoljnih obećanja) i (c) suradnja u formuliranju ciljeva / programa za članstvo (dobrovoljnih obećanja).

Faza članstva. U ovoj fazi želimo saznati informacije o fazi članstva. Faza članstva odnosi se na stvarni trogodišnji mandat koji država može imati u Vijeću UN-a za ljudska prava. Želimo saznati kako je država provela ciljeve i kakvu je suradnju imala s ostalim dionicima tijekom provedbe (provedba znači mandat od 3 godine). U svrhu ovog istraživanja, ciljevi se razlikuju između međunarodnih i domaćih. Međunarodni ciljevi odnose se na djelovanje koje država poduzima u sjedištu Vijeća UN-a za ljudska prava u Ženevi: zapisnik o glasovanju, izjave, predlaganje i/ili kosponsoriranje rezolucija, vođenje posebnih pitanja pred Vijećem itd. Domaći ciljevi odnose se na sve obveze poboljšanja ljudskih prava kod kuće.

Faza nakon članstva. U ovoj fazi želimo saznati informacije o fazi nakon članstva. Faza nakon članstva odnosi se na razdoblje neposredno nakon završetka trogodišnjeg mandata. Želimo saznati je li izvršena evaluacija članstva zemlje u Vijeću, naime: (a) je li država bila uspješna u ispunjavanju ciljeva i (b) koliko je uspješna bila suradnja s dionicima.

Kvaliteta suradnje

Budući da istraživanje predstavlja osnovu za davanje savjeta za buduću suradnju između država i civilnog društva, potrebno je procijeniti kvalitetu suradnje. Kvaliteta suradnje može se predstaviti kao intenzitet odnosa između oba aktera. Općenito, na razini politike suradnja iz-

među države i civilnog društva može biti niskog intenziteta, što znači da oni uopće ne sudjeluju ni u kakvoj komunikaciji, niti zajedno stvaraju politiku. U nekim se slučajevima rezultati oba entiteta mogu prenijeti drugima, ali to ne služi kao osnova za informiranje politika niti za donošenje politika, dok također može postojati komunikacija između države i civilnog društva na način da kreatori politike mogu uzeti u obzir doprinos civilnog društva prije ili nakon donošenja odluka o određenim pitanjima.

Te su različite vrste suradnje prepoznate i utvrđene u tri razine suradnje u teoriji upravljanja.¹ Teorija upravljanja prepoznaje sljedeće razine suradnje prilikom ispitivanja učinkovitosti organizacija civilnog društva: (1) nedostatak odnosa - razina suradnje u kojoj nema komunikacije između entiteta, (2) komunikacija - razina suradnje u kojoj entiteti međusobno dijele samo relevantne informacije, i (3) suradnja (strictu sensu) - razina suradnje na kojoj entiteti rade zajedno na planiranju i / ili provedbi aktivnosti.

Ovaj teoretski opis razina suradnje može biti značajan za ispitivanje učinkovitosti suradnje, ali ne odgovara u potpunosti našim potrebama. Stoga je neophodan širi pristup ne samo učinkovitoj, već i kvalitetnoj suradnji.

Kvaliteta, u svrhu ovog istraživanja i tematike na koju se fokusira, ne uključuje samo stupanj uspješnosti u stvaranju kvalitetnih rezultata, već i vlasništvo

¹ Szołtysek, Jacek & Wronka, Aldona. 2012. The application of supply chain analysis to the evaluation of the effectiveness of social service organizations. Management. 16. 10.2478/v10286-012-0066-9.

Razine suradnje

- 1 Nepostojanje suradnje**

Ne postoji komunikacija između subjekata. Ako je i ima, samo je formalna.
- 2 Informacije**

Subjekti razmjenjuju informacije međusobno, ali ne upuštaju se u zajednički proces kreiranja politika.
- 3 Neravnopravna suradnja / Konzultiranje**

Subjekti su uključeni u zajednički proces donošenja politika, ali ne na jednakoj osnovi i ne u partnerstvu. Manje moćan entitet bavi se nekim aspektima kreiranja politike.
- 4 Ravnopravna suradnja**

Subjekti surađuju u zajedničkom donošenju politika na jednakoj osnovi u smislu partnerstva. Uključeni su u svaki aspekt u odnosu na dotičnu politiku.

nad postupkom - osjećaj bivanja dijelom važnog procesa. U ovom bi slučaju važan proces bila politika koja se odnosi na članstvo zemlje u Vijeću UN-a za ljudska prava. Država je doista ta koja ima potpuno vlasništvo, ali uloga civilnog društva u kreiranju politike može politiku učiniti utemeljenijom na specifičnim potrebama zemlje u odnosu na ljudska prava, posebno kada je riječ o provedbi domaćih ciljeva. Stoga bi politika koja dijeli vlasništvo između države i civilnog društva mogla biti na višoj razini kvalitete jer bi mogla odgovoriti na stvarne potrebe države u pogledu ljudskih prava. Preduvjet za takvu bolju kvalitetu je puno značajnija suradnja u kojoj država i civilno društvo suoblikuju politiku Vijeća za ljudska prava UN-a i oboje su uključeni u planiranje i izvršavanje ciljeva. Stoga bi se teoretski model na tri razine mogao proširiti pružanjem dodatne, četvrte razine suradnje, a to je stvaranje.

Suradnja između stvarnog i potencijalnog

Istraživanje suradnje države i civilnog društva ima za cilj prikupljanje praksi postojeće suradnje, ali i istraživanje potencijalnih novih načina suradnje. Takvo se istraživanje stoga bavi suradnjom na kontinuumu stvarna-potencijalna/idealna. Imajući na umu stvarni-potencijalni/idealni kontinuum, temeljna logika istraživačkih pitanja zahtijeva da istraživačko pitanje potakne promišljanje o postojećim praksama i zamisli idealne načine djelovanja. Logika svakog pitanja je sljedeća: svako pitanje traži odgovor koji se sastoji od činjeničnog opisa poduzete radnje. Ako je bilo radnje, potreban nam je opis radnje, procjena radnje i opis kako bi idealna radnja trebala izgledati. Ako nije bilo radnje, nastavljamo s pitanjem kako bi idealna radnja trebala izgledati.

Ciljane zemlje

Istraživanje se provodi u Armeniji, Hrvatskoj i Gruziji, zemljama u različitim fazama članstva u Vijeću za ljudska prava: mandat Armenije započeo je 2020. godine, Hrvatska je bila članica Vijeća do kraja 2019. godine, dok je Gruzija završila svoj trogodišnji mandat do kraja 2018. Stoga nisu sve tri zemlje prikladne za istraživanje sve tri naznačene faze suradnje države i civilnog društva. Međutim, zbog dvostrukog opsega istraživanja, nisu sva pitanja prikladna za svaku zemlju, npr. pitanja za razvojnu fazu nisu prikladna za sugovornike u Armeniji. U takvim slučajevima ispitivač pita samo o potencijalnoj suradnji s civilnim društvom.

Uzimanje uzoraka

Budući da sam projekt naglašava postojeću suradnju i nove modele suradnje u članstvu Vijeća za ljudska prava UN-a, identificirane skupine ispitanika sadrže različite relevantne skupine ispitanika, i to su:

- **Akteri Ministarstva vanjskih poslova.** Ministarstva vanjskih poslova vodeći su akteri u ostvarivanju članstva zemlje u HRC-u. Oni imaju bitne uloge u svim fazama i zaduženi su za planiranje, predlaganje, koordinaciju i izvršavanje djelovanja za postizanje ciljeva zemlje.

- **Ostali vladini akteri.** Ostali vladini akteri (npr. razna ministarstva, vladini uredi za ljudska prava,

	Suradnja prije članstva	Suradnja za vrijeme članstva	Suradnja nakon članstva
Armenija	DA		
Hrvatska	DA	DA	
Gruzija	DA	DA	DA

ravnopravnost spolova itd.) važni su jer su domaće obveze dio njihove nadležnosti (tj. provedba akcijskog plana o dječjim pravima dio je nadležnosti ministarstva socijalne politike).

- **Neovisna javna tijela.** Neovisna javna tijela (npr. pravobranitelj) zadužena su za nadzor ljudskih prava u zemlji i opremljena su znanjem i podacima za bolje informiranje kreatora politika o ljudskim pravima.

- **Nevladine organizacije.** Nevladine organizacije mogu pružiti povratne informacije tijekom razdoblja formuliranja ciljeva, mogu pratiti rad zemlje u HRC-u i zalagati se za značajnije postizanje i provedbu ciljeva.

- **Akademija.** Stručnjaci iz akademske zajednice opremljeni su znanjem i empirijskim podacima koji mogu savjetovati formuliranje izvedivih

ciljeva na temelju stvarnih potreba, kao i njihovu provedbu.

- **Saborski zastupnici.** Članovi parlamenta su zaduženi za nadzor vladinih postupaka na polju vanjske politike i ljudskih prava i stoga bi trebali biti uključeni u formuliranje obećanja / ciljeva mandata zemlje u HRC-u i njegovo nadgledanje.

- **Nositelji posebnih mandata UN-a i relevantni zaposlenici UN-a.** Nositelji posebnih mandata su stanovnici zemalja koje su imale ili trenutno imaju posebni mandat UN-a: oni su presudni za istraživanje jer imaju znanje o radu Vijeća i istodobno znanje o situaciji u dotičnoj zemlji. Osim suradnje sa zemljom na članstvu u Vijeću, želimo da nam pruže opću ocjenu djelovanja zemlje u Vijeću.

Prva faza istraživanja obuhvaćala je podaktivnost uzorkovanja koja se sastojala od identificiranja ciljnih ispitanika u svakoj zemlji. Ukupno su 63 ispitanika identificirana u Armeniji, 23 u Hrvatskoj i 32 u Gruziji. Za intervju je odabran samo dio potencijalnih ispitanika. Pri odabiru ispitanika uzeta je u obzir ravnoteža predstavnika različitih ciljnih skupina. Ciljne skupine s kojima je razgovarano bili su predstavnici vlada i nevladine organizacije.

Postupak prikupljanja podataka

Budući da je ova tema nedovoljno zastupljena u istraživanjima, najprikladnija metoda prikupljanja podataka je polustrukturirani intervju. Kroz polustrukturirane intervju, manji broj ispitanika omogućuje detaljno istraživanje ideje suradnje države i organizacija civilnog društva u članstvu Vijeća za ljudska prava UN-a. Takav pristup omogućuje slobodu anketara i ispitanika u slučaju istraživanja dodatnih aspekata suradnje države i organizacija civilnog društva. Budući da su ciljne zemlje u različitim fazama članstva, razvijena su zasebna pitanja za polustrukturirane intervju kako bi se odrazile mogućnosti svakog konteksta. Međutim, u svakoj su se zemlji postavljala pitanja kako bi potencijalna suradnja trebala izgledati.

O VIJEĆU ZA LJUDSKA PRAVA

Vijeće UN-a za ljudska prava međuvladino je tijelo unutar sustava UN-a osnovano rezolucijom Generalne skupštine UN-a 2006. godine za promicanje i zaštitu ljudskih prava širom svijeta, rješavanje kršenja ljudskih prava i davanje preporuka o njima. Vijeće ima mandat raspravljati o svim tematskim pitanjima ljudskih prava koja zahtijevaju pažnju međunarodne zajednice. Vijeće UN-a za ljudska prava sastalo se u Ženevi i izgrađeno je kao multilateralni forum zasnovan na načelima univerzalnosti, nepristranosti, objektivnosti, neselektivnosti, konstruktivnog međunarodnog dijaloga i suradnje², s jedinstvenim mandatom za promicanje univerzalne zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda i rješavanje situacija kršenja ljudskih prava.

Članstvo uključuje 47 država koje je Generalna skupština UN-a izabrala tajnim glasanjem natpolovičnom većinom glasova. Članovi Vijeća biraju se na trogodišnji mandat, pri čemu se svake godine obnavlja jedna trećina članova. Članstvo u Vijeću temelji se na pravednoj zemljopisnoj raspodjeli mjesta prema sljedećoj regionalnoj raščlambi: 13 afričkih država; 13 azijsko-pacifičkih država; 8 država Latinske Amerike i Kariba; 7 zapadnoeuropskih i drugih država; 6 istočnoeuropskih država. Osim država članica Vijeća, na sjednicama Vijeća aktivno sudjeluju i promatrači, među kojima su države koje nisu članice, međuvladine organizacije, nacionalne institucije za ljudska prava i nevladine organizacije.³ Među pomoćnim tijelima Vijeća su Mehanizam univerzalnog periodičnog pregleda

(UPR), Posebni postupci, Savjetodavni odbor i Žalbeni postupak. Vijeće također može uspostaviti međunarodne istražne komisije i misije za utvrđivanje činjenica koje istražuju i reagiraju na kršenja ljudskih prava. Ured Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava (OHCHR) tajništvo je Vijeća za ljudska prava. Vijeće za ljudska prava sastaje se najmanje 10 tjedana godišnje na redovnim zasjedanjima koja se obično održavaju u ožujku, lipnju i rujnu. Vijeće također može sazivati hitne sastanke u kratkom roku kako bi odgovorilo na nove krize ljudskih prava. Pomoćna tijela Vijeća sastaju se otprilike 20 dodatnih tjedana svake godine.⁴

OCD imaju važnu ulogu u informiranju Vijeća UN-a za ljudska prava i zalaganju za značajne radnje na rješavanju problema ljudskih prava, kao i u korištenju članstva u Vijeću UN-a za ljudska prava za poboljšanje rezultata ljudskih prava u nacionalnom kontekstu. Suradnja između država i civilnog društva od velike je važnosti za ukupnu kvalitetu rada UN-ovog Vijeća za ljudska prava i za njegovu reakciju na kršenja ljudskih prava i izazove u nacionalnom kontekstu. Stoga je važno podići svijest i javnih vlasti i domaćih OCD-a o aktivnom sudjelovanju u pitanjima vezanim uz rad Vijeća, unapređujući strukturirani dijalog i pridonoseći promjenama ljudskih prava nabolje.

Vijeće za ljudska prava i Armenija

U listopadu 2019. Armenija je prvi put izabrana za Vijeće UN-a za ljudska prava na razdoblje 2020.-2022. Armenija je bila među tri zemlje koje su predstavile svoje kandidature za dva slobodna mjesta dodijeljena Grupi istočnoeuropskih zemalja (zajedno s Poljskom i Moldavijom). Nakon tajnog glasanja, Armenija je izabrana zajedno s Poljskom u prvom krugu glasanja dobivši 144 glasa. Tijekom svog članstva, Armenija je naglasila da će se usredotočiti na ispunjenje svojih ciljeva, posebno rješavanjem pitanja sprečavanja genocida i masovnih zločina, suzbijanjem zločina iz mržnje usmjerenih na etničke i vjerske skupine, zaštitom prava žena i mladih i izgradnjom mirnih i inkluzivnih društava.⁵

U okviru HRC-ovog Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) evidencije o ljudskim pravima svih država članica UN-a, Armenija je sudjelovala u 3 ciklusa UPR-a u svibnju 2010., siječnju 2015. i siječnju 2020. Najnovija izvješća posebnih postupaka vezana uz Armeniju uključuju Izvješće Specijalnog izvijestitelja o pravu svakoga na uživanje najvišeg mogućeg standarda tjelesnog i mentalnog zdravlja, Izvješće posebnog izvijestitelja o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji, Izvješće Radne skupine za samovoljni pritvor i Izvještaj posebnog izvijestitelja o položaju branitelja ljudskih prava.⁶⁷

2 Opća skupština Ujedinjenih naroda, Rezolucija 60/251, 15 ožujka 2006, dostupno na: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/502/66/PDF/N0550266.pdf?OpenElement>

3 Ured Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava: Vijeće za ljudska prava. Dostupno na: https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/HRC_booklet_EN.pdf

4 Ibid.

5 Ministarstvo vanjskih poslova Republike Armenije. 2019. Priopćenje: Armenija izabrana u Vijeće UN-a za ljudska prava. Dostupno na: <https://www.mfa.am/en/press-releases/2019/10/17/AM4HCR2020-2022/9904>

6 Izvješće Radne skupine za samovoljni pritvor. Dostupno na: <https://www.ohchr.org/en/countries/enacaregion/pages/amindex.aspx>

7 Izvješće Specijalnog izvijestitelja o situaciji branitelja ljudskih prava. Dostupno na: <https://www.ohchr.org/en/countries/enacaregion/pages/amindex.aspx>

Vijeće za ljudska prava i Hrvatska

U listopadu 2016. Hrvatska je prvi put izabrana u Vijeće UN-a za ljudska prava na razdoblje 2017.-2019. Nakon tajnog glasanja, Hrvatska je izabrana za jedno od dva slobodna mjesta za Istočnu Europu, zajedno s Mađarskom, dobivši 114 glasova. Hrvatska je u svojoj kandidaturi izrazila predanost jačanju sustava UN-a ističući zaštitu prava žena i djece, borbu protiv diskriminacije, zločina iz mržnje i govora mržnje te učinkovitu zaštitu žrtava sukoba i kriza kao prioritetna područja svog rada kao članice Vijeća. S obzirom na svoje aktivnosti u Vijeću, Hrvatska je 2017. bila glavna pokroviteljica rezolucije o prigovoru savjesti u vojnoj službi koju je već sponzorirala 2013. godine, kao i supokroviteljica niza drugih rezolucija.⁸

U okviru HRC-ovog Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) evidencije o ljudskim pravima svih država članica UN-a, Hrvatska je sudjelovala u 2 ciklusa UPR-a u studenom 2010. i svibnju 2015. Pregled Hrvatske u okviru 3. ciklusa UPR-a zakazan je za studeni 2020. Najnovija izvješća posebnih postupaka vezana za Hrvatsku uključuju Izvješće posebnog izvjestitelja o pravu svakoga na uživanje najvišeg mogućeg fizičkog i mentalnog zdravlja, Izvješće Radne skupine za prisilne i nedobrovoljne nestanke, Izvješće posebnog izvjestitelja o nasilju nad ženama, njegovim uzrocima i posljedicama te Izvješće posebnog izvjestitelja o odgovarajućem

smještaju kao komponenti prava na primjeren životni standard i o pravu na nediskriminaciju u ovom kontekstu.

Vijeće za ljudska prava i Gruzija

U listopadu 2015. Gruzija je prvi put izabrana za Vijeće za ljudska prava na razdoblje 2016.-2018. Nakon tajnog glasanja, Gruzija je izabrana za jedno od dva slobodna mjesta za Istočnu Europu, zajedno sa Slovenijom, dobivši 177 glasova.⁹ U svojoj kandidaturi, Gruzija se obvezala da će se, među ostalim, uključiti u jačanje rada Vijeća, podržati inicijative za jačanje kapaciteta Vijeća za promicanje prava najugroženijih skupina, s posebnim naglaskom na djecu, žene i interno raseljene osobe, promicati pravo na okoliš, sudjelovati u aktivnostima međunarodnih napora razmjene iskustava i razmjene najboljih praksi u promicanju i zaštiti ljudskih prava i usko surađivati sa svim zainteresiranim nevladinim organizacijama kako bi povećale svoju zastupljenost i sudjelovanje na međunarodnim forumima o ljudskim pravima.¹⁰ Tijekom svog članstva u Vijeću, Gruzija je bila glavni sponzor rezolucije koja se odnosi na promicanje ljudskih prava i ciljeva održivog razvoja kroz transparentno, odgovorno i učinkovito pružanje javnih usluga, kao i dvije rezolucije o suradnji s Gruzijom.¹¹

U okviru HRC-ovog Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) evidencija o ljudskim pravima svih država članica UN-a, Gruzija je sudjelovala u 2 ciklusa UPR-a u siječnju 2011. i studenom 2015. Pregled Gruzije u okviru 3. ciklusa UPR-a zakazan je za siječanj 2021. godine. Najnovija izvješća posebnih postupaka vezana za Gruziju uključuju Izvješće neovisnog stručnjaka o zaštiti od nasilja i diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta, Izvješće neovisnog stručnjaka o uživanju svih ljudskih prava starijih osoba, Izvješće posebnog izvjestitelja za ljudska prava interno raseljenih osoba, Izvješće posebnog izvjestitelja o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji i Izvješće posebnog izvjestitelja o nasilju nad ženama, njegovim uzrocima i posljedicama.¹²

8 Povijest glasanja po državama: Hrvatska. Dostupno na: <https://www.universal-rights.org/country-voting-history-portal/country/?country=Croatia>

9 Ujedinjeni narodi. Priopćenje: Opća skupština izabrala je 18 članica Vijeća za ljudska prava, Potvrđeno šest država nominiranih za programski i koordinacijski odbor. Dostupno na: <https://www.un.org/press/en/2015/ga11714.doc.htm>

10 Opća skupština Ujedinjenih naroda. Verbalna nota od 1. travnja 2015. upućena predsjedniku Opće skupštine od strane Stalne misije Gruzije pri Ujedinjenim narodima. Dostupno na: https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/134

11 Povijest glasanja po državama: Gruzija. Dostupno na: <https://www.universal-rights.org/country-voting-history-portal/country/?country=Georgia>

12 Profil države: Gruzija. Dostupno na: <https://www.ohchr.org/EN/Countries/ENACARRegion/Pages/GEIndex.aspx>

KAKVA JE BILA SURADNJA? REZULTATI ISTRAŽIVANJA ZA CILJNE ZEMLJE

Suradnja države i civilnog društva u Armeniji

Suradnja u pred-pristupnoj fazi

Suradnja u fazi prije članstva između države i civilnog društva može se shvatiti kao dva uzastopna procesa: 1. suradnja u procesima koji vode donošenju odluka o prijavi za članstvo i 2. suradnja tijekom postupka formuliranja dobrovoljnih obećanja i obveza. Suradnja se ispituje u oba procesa u smislu trenutne i buduće suradnje.

Odlučivanje o kandidaturi za članstvo. Civilno društvo nije bilo uključeno u odlučivanje o kandidaturi za članstvo u Vijeću UN-a za ljudska prava. Neki su ispitanici odgovorili da su putem društvenih mreža obaviješteni o članstvu Armenije u Vijeću kad se to dogodilo i da su postojali neki informativni letci o mogućem članstvu Armenije, ali prije donošenja odluke o kandidaturi za članstvo nisu zaprimljene nikakve informacije. Prema MVP-u, odluka o podnošenju kandidature za članstvo u Vijeću za ljudska prava donesena je prije Revolucije, a postupak ostvarivanja članstva bio je dug i zahtjevan.

Civilno društvo naglašava važnost obavještanja civilnog društva o odlučivanju o kandidaturi za članstvo koje postavlja temelj za potencijalnu buduću suradnju. Naglašavaju da bi civilno društvo moglo biti zahtjevnije prema vladi u smislu bivših i sadašnjih državnih obveza Armenije. Istodobno, neki predstavnici civilnog

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni Vlade	Nema podataka	Nema podataka
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz.1. Postojeća i potencijalna suradnja u odlučivanju o kandidaturi za članstvo – Armenija

društva ističu da bi, kako bi bili uključeni u procese donošenja odluka, trebali biti proaktivniji.

Iako intervjuirani predstavnici civilnog društva smatraju prošla iskustva suradnje tijekom donošenja odluka o članstvu nepostojećim, civilno društvo vidi mogućnost da buduće odluke koje će se donositi budu iskomunicirane sa OCD-ima. Bilo koja vrsta prethodne komunikacije označit će nadogradnju suradnje i poslužiti će kao dobra polazna točka za moguću značajnu suradnju države i civilnog društva u tim pitanjima.

Oblikovanje dobrovoljnih ciljeva.

Javne institucije s kojima je razgovarano u ovom istraživanju ukazale su da je postojalo koordinacijsko tijelo i formalni proces u koji su bila uključena sektorska tijela, a koja su raspravljala o formuliranju ciljeva Armenije. Obuhvaćen je širok raspon javnih institucija i tijela, poput raznih ministarstava, policije itd. Ured pučkog pravobranitelja sudjelovao je u procesu kao i tijelo odgovorno za provedbu Nacionalne

strategije ljudskih prava. MVP je glavno koordinacijsko tijelo koje je uključilo druga državna tijela u formuliranje ciljeva.

Takva suradnja između MVP-a i drugih vladinih čimbenika na formuliranju domaćih ciljeva smatra se korisnom jer je integrirala više institucija i tijela s različitim ulogama i ovlastima. Ovaj model prenijet je iz nacionalne strategije za ljudska prava koja ne dijeli rad po sektorima, već razvija mjere koje će se provoditi radi ostvarivanja određenih ljudskih prava. Zatim angažira različite javne aktere čije ovlasti i odgovornosti kumulativno doprinose ostvarivanju dotičnog ljudskog prava.

Civilno društvo bilo je uključeno u ovaj proces, ali njegov angažman bio je samo formalan i civilno društvo nije donijelo nikakav sadržaj u formuliranje ciljeva. Ministarstvo vanjskih poslova nije svjesno važnosti uključivanja civilnog društva u izradu dobrovoljnih ciljeva, koji su formulirani na temelju postojećih vladinih politika. To je slučaj

s političkim aktivnostima vezanim za članstvo u HRC-u, ali i sa drugim situacijama kreiranja politike u Armeniji. Ispitanici iz javnih institucija nisu naveli razloge zbog kojih civilno društvo sadržajno nije doprinijelo formuliranju ciljeva. Njihova se uloga doživljava kao uloga sudionika koji donose viziju i vlastiti dnevni red. Međutim, unatoč navodnom angažmanu civilnog društva, mnogi ispitanici OCD-a istaknuli su da je politika članstva u Vijeću u većoj mjeri ostala nepoznata.

Javne institucije smatraju da bi buduća suradnja trebala biti značajnija, što znači da bi prioriteti civilnog društva trebali biti prisutniji u nacionalnom programu. Civilno društvo naglasilo je važnost formiranja civilnog društva o zahtjevima za članstvo i formuliranju ciljeva. Prvo, ako je informirano, civilnom društvu može trebati vremena za pripremu značajnih doprinosa i korištenje mogućih prostora za raspravu kako bi pokušalo uključiti svoje prioritete ljudskih prava na dnevni red vlade. Civilno društvo ne bi se trebalo samo uključiti u suradnju s državom, već bi također trebalo nadzirati što država radi. Oba sudionika ukazuju da je nužno nadograditi suradnju na razinu na kojoj država otvara forum za raspravu i civilno društvo u njemu sudjeluje, te da se rezultati takve suradnje prvenstveno ogledaju u povećanju doprinosa civilnog društva koji postaje dijelom nacionalne politike.

Suradnja u fazi članstva

Suradnja u fazi članstva između države i civilnog društva može se shvatiti kao dva uzastopna procesa: 1. suradnja u procesima planiranja provedbe ciljeva i

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni Vlade	L2: Informacije	L3: Neravnopravna suradnja
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	Između L1: Nepostojanje suradnje i L2: Informacije	L3: Neravnopravna suradnja

Prikaz 2. Postojeća i potencijalna suradnja u oblikovanju dobrovoljnih ciljeva – Armenija.

2. suradnja u procesu stvarne provedbe ciljeva. Suradnja se ispituje u smislu buduće suradnje.

Planiranje provedbe. Javne institucije smatraju planiranje provedbe ciljeva teškim, jer rad u Vijeću za ljudska prava predstavlja jednu od mnogih platformi koje imaju slične i isprepletene programe, ali planiranje je definitivno važno. Planiranje provedbe ciljeva može se dogoditi na svim tim platformama što predstavlja način na koji provedba može imati viši stupanj izvedivosti. Javne institucije smatraju da bi temelj za planiranje trebao biti pristup baziran na ljudskim pravima i trebao bi uključivati razne relevantne vladine aktere pod okriljem Ministarstva vanjskih poslova. Ministarstvo vanjskih poslova naznačilo je da želi povećati učinkovitost provedbe ciljeva. Predložili su stvaranje nacionalnog mehanizma za praćenje u obliku mreže odgovornih osoba iz svake agencije koja će nadzirati postupak provedbe.

Civilno društvo ukazuje da bi sve aktivnosti planiranja, a ne samo planiranja dobrovoljnih ciljeva, trebale biti šire u smislu sudjelovanja civilnog društva. Trebalo bi uključiti mnogo više predstavnika, a rasprava bi trebala biti sektorska i o određenim temama. Posebna se važnost pridaje sektorskim savezima, npr. savezima i koalicijama organizacija koje rade na određenim pitanjima, kao što je rodna ravnopravnost. Oni mogu biti vrlo korisni jer putem njih razvijene preporuke za planiranje mogu odražavati ideje mnogo šireg civilnog društva. Ali prije nego što se bilo što dogodi, mora se podići svijest o tome što zemlja radi u kontekstu Ujedinjenih naroda i koja je poanta tog rada, jer se UN čini kao nešto vrlo udaljeno. Civilno društvo ne bi trebalo biti samo angažirano, već bi trebalo nadgledati proces i razviti vlastite kapacitete za sudjelovanje u planiranju.

Osim izravne suradnje s vladom, za civilno društvo bilo bi korisno razviti interne forume za raspravu o članstvu Armenije, njegovo planiranje, njegovu

provedbu, uspostavljanja sustava praćenja i planiranje vlastitih aktivnosti čija bi provedba bila korisna za ostvarenje dobrovoljnih obećanja Armenije.

I jedni i drugi ukazuju na potrebu za aktivnostima koje će rezultirati angažmanom civilnog društva u planiranju aktivnosti na način da se ideje civilnog društva ozbiljno uzmu u obzir i da civilno društvo može imati barem djelomično vlasništvo nad procesom.

Stvarna provedba. Javne institucije smatraju sudjelovanje i angažman civilnog društva u stvarnoj provedbi mogućim. Postoje različiti načini na koje se civilno društvo može uključiti, npr. ono može biti u članstvu delegacije te zemlje uključene u rad na raznim pitanjima, također je moguće uključiti civilno društvo u platforme na razini UN-a koje okupljaju različite dionike, kao i zajedničkom organizacijom aktivnosti koje omogućuju uključivanje i državnim institucijama i tijelima i civilnom društvu. Što se tiče tehničkih aspekata provedbe, to se može učiniti putem mrežnih alata koji obavještavaju odgovorna tijela o provedbi određenih aktivnosti i pružaju informacije o provedbi. Budući da su otvoreni za javnost, takvi internetski alati mogu omogućiti drugim akterima (npr. civilnom društvu) nadzor nad provedbom.

Civilno društvo ukazuje da ono treba nadzirati provedbu mogućih planova ili, u slučaju njihove odsutnosti, provedbu aktivnosti koje idu u korist ostvarivanju dobrovoljnih obećanja na nacionalnoj razini te da civilno društvo može pružiti

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni Ministarstva vanjskih poslova	Nije primjenjivo	L3: NeravNOPravna suradnja
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	Nije primjenjivo	L3: NeravNOPravna suradnja

Prikaz 3. Postojeća i potencijalna suradnja u planiranju provedbe – Armenija.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni Ministarstva vanjskih poslova	Nije primjenjivo	L3: NeravNOPravna suradnja
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	Nije primjenjivo	L3: NeravNOPravna suradnja

Prikaz 4. Postojeća i potencijalna suradnja u provedbi dobrovoljnih ciljeva – Armenija.

povratne informacije o provedbi. Trebao bi postojati stalni dijalog s vladom, a šire civilno društvo može pružiti povratne informacije i uključiti se u komunikaciju s MVP-om i relevantnim tijelima. Uloga sektorskih koalicija i saveza jednaka je kao i u planiranju provedbe dobrovoljnih obećanja na domaćoj razini.

Osim izravne suradnje s vladom, za civilno društvo bilo bi korisno razviti unutarnji forum za praćenje članstva i provesti aktivnosti korisne za ostvarenje dobrovoljnih obećanja.

Suradnja u fazi nakon članstva

Suradnja u fazi nakon članstva podrazumijeva se kao postupak evaluacije provedbe dobrovoljno postavljenih ciljeva. Ovaj se postupak ispituje u smislu planiranja buduće suradnje.

Javne institucije smatraju da bi trebalo izvršiti ocjenu članstva. O tome još nije raspravljano, ali postupak ocjenjivanja trebalo bi provoditi koordinacijsko tijelo dok bi u njega trebali biti uključeni i drugi vladini akteri. Smatraju da bi civilno društvo trebalo dati vlastitu ocjenu koju ne vodi vlada, a koja može poslužiti kao osnova za informiranje budućih politika. Alternativna izvješća civilnog društva smatraju se dobrom praksom. No, vladina izvješća mogu se predstaviti civilnom društvu prije nego što budu konačna i javna, u neformalnom formatu, gdje predstavnici civilnog društva mogu pružiti odgovarajuće povratne informacije i preporuke ne samo za sadržaj vladinog izvješća, već i informirati o pravicima budućih politika.

Civilno društvo nije planiralo ocjenu rada zemlje u okviru Vijeća, ali ako bi bilo uključeno u nadzor i ako bi se povećala vidljivost UN-ovog Vijeća za ljudska prava u smislu njegovog rada i njegove svrhe, procjena bi trebala biti izvršena. Osim alternativnih izvješća, civilno društvo naglasilo je važnost prostora za raspravu o postignućima Armenije u Vijeću, ali nije naznačilo format njihovog doprinosa na otvorenim prostorima, osim rasprava koje imaju informativni karakter.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni Ministarstva vanjskih poslova	Nije primjenjivo	L3: Neravnompravna suradnja
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	Nije primjenjivo	L2: Informacije

Prikaz 5. Postojeća i potencijalna suradnja u fazi nakon članstva – Armenija.

Zaključak

U odnosu na suradnju vlade i civilnog društva, općenito se primjećuje da se nakon Revolucije suradnja državnih institucija s civilnim društvom poboljšala. I predstavnici civilnog društva i zastupnici naglasili su da se dnevni red armenskih ljudskih prava iznutra i izvana ne bi trebao međusobno razlikovati. Osobito kada Armenija ima ulogu u Vijeću UN-a za ljudska prava. Ovaj forum Armenija ne bi trebala koristiti samo za promicanje programa koji se tiču genocida i Nagorno-Karabaha.

Mnogi ispitanici iz civilnog društva i vlade ukazali su na potrebu podizanja standarda ljudskih prava u Armeniji, posebno u trenutku kada Armenija ima ulogu u Vijeću. Vijeće UN-a za ljudska prava i dalje je novi forum za vladu, civilno društvo i druge dionike, a djelovanje zemlje trebalo bi biti konkretnije i njezin rad organiziran.

Suradnja države i civilnog društva u Hrvatskoj

Suradnja u pred-pristupnoj fazi

Suradnju u fazi prije članstva između države i civilnog društva možemo shvatiti kao dva uzastopna procesa: 1. suradnju u procesima koji vode donošenju odluka o prijavi za članstvo i 2. suradnju tijekom postupka formuliranja dobrovoljnih obećanja.

Odlučivanje o kandidaturi za članstvo. Iz informacija koje je zaprimilo Ministarstvo vanjskih poslova, za članstvo se lobiralo u okviru bilateralnih posjeta državnih rukovoditelja, kao i na konzultacijama s drugim zemljama i sastancima UN-a kada su teme multilateralne suradnje i rada UN-a bile na dnevnom redu. Hrvatske stalne misije u Ženevi i New Yorku bile su aktivne u zagovaranju i traženju podrške. Hrvatska ima stalni poziv za sve tematske postupke i izvjestitelje UN-a unutar Vijeća za ljudska prava. Cijela diplomatska mreža bila je uključena u aktivno lobiranje i objavljena je brošura u kojoj su navedeni prioriteti za članstvo.

Prema informacijama koje su zaprimile OCD, civilno društvo nije bilo uključeno u odlučivanje o kandidaturi za članstvo u Vijeću UN-a za ljudska prava. Neki su ispitanici bili svjesni pripreme kandidature za članstvo iz drugih izvora osim MVEP-a, ali prije donošenja odluke o kandidaturi za članstvo nisu zaprimljene nikakve informacije.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni JI	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz 6. Postojeća i potencijalna suradnja u odlučivanju o kandidaturi za članstvo – Hrvatska.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni JI	L3: Konzultiranje	L3: Konzultiranje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L3: Konzultiranje

Prikaz 7. Postojeća i potencijalna suradnja u oblikovanju dobrovoljnih obećanja – Hrvatska.

OCD su naglasile važnost obavještanja civilnog društva o odlučivanju o kandidaturi za članstvo, što bi postavilo osnovu za potencijalnu buduću suradnju. Intervjuirani predstavnici civilnog društva složili su se da OCD nisu bile uključene u pripremu zahtjeva za članstvo. Nakon nekih nedavnih događaja u vezi s uključenošću organizacija civilnog društva u provedbu Univerzalnog periodičnog pregleda, neki su sugovornici izrazili namjeru da nastave s takvom

suradnjom u budućim pitanjima kada su u pitanju mehanizmi zaštite ljudskih prava UN-a.

Oblikovanje dobrovoljnih obećanja. Ministarstvo vanjskih poslova naznačilo je da je Ministarstvo vanjskih poslova koordiniralo strategiju lobiranja i izradu obećanja u uskoj suradnji sa svim relevantnim dionicima. Izjavilo je da su u tom razdoblju relevantna državna tijela aktivno surađivala s predstavnicima

civilnog društva te je naglasilo da su predstavnici civilnog društva članovi različitih međusektorskih radnih skupina na polju ljudskih prava, posebno u vezi s postupkom UPP-a.

S gledišta OCD-a, civilno društvo nije sudjelovalo u formuliranju ciljeva, ali tijekom tog razdoblja sudjelovalo je u mnogim procesima javnog savjetovanja o raznim temama iz svog djelokruga rada. Takva su savjetovanja često uključivala područja obuhvaćena obećanjima koja uključuju, ali nisu ograničena na, tražitelje azila i osobe pod međunarodnom zaštitom, pitanja humanitarnog prava, borbu protiv nasilja nad ženama itd., međutim bez jasne naznake da je to na bilo koji način povezano s kandidaturom za HRC i ciljevima predstavljenim u njoj. Civilno društvo zaključuje da nije unijelo nikakav sadržaj u formuliranje ciljeva.

Civilno društvo smatra da bi trebalo biti bolje informirano o mehanizmima zaštite ljudskih prava UN-a i više uključeno u njihovu provedbu. Civilno društvo smatra da vlada nije učinila kandidaturu dovoljno vidljivom i uključila sve relevantne dionike u ovaj proces. Budući da civilno društvo ima izravan uvid u kršenja ljudskih prava i iskustvo iz prve ruke, smatra da bi ono trebalo biti temeljito konzultirano kako bi pružilo doprinos određenom problemu s drugačijeg gledišta.

Suradnja u fazi članstva

Suradnja u fazi članstva između države i civilnog društva može se shvatiti kao dva uzastopna procesa: 1. suradnja u procesima planiranja provedbe ciljeva i 2. suradnja u procesu stvarne provedbe ciljeva.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVEP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L3: Konzultiranje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L3: Konzultiranje

Prikaz 8. Postojeća i potencijalna suradnja u planiranju provedbe – Hrvatska.

Planiranje provedbe. Prema podacima Ministarstva vanjskih poslova, u kontekstu promicanja i zaštite ljudskih prava Hrvatska ima različite nacionalne dokumente koji uključuju i strategije i (provedbene) akcijske planove u brojnim područjima. Pri izradi ovih dokumenata sva relevantna tijela vode se preporukama međunarodnih mehanizama za zaštitu ljudskih prava, posebno preporukama koje je Hrvatska dobila tijekom UPP-a, ali i danim dobrovoljnim obećanjima i obvezama. Uz to, naglasilo je da novi Nacrt nacionalnog programa za zaštitu i promicanje ljudskih prava uključuje mjere koje se tiču i preporuka UPP-a i dobrovoljnih ciljeva i obveza.

Iako organizacije civilnog društva nisu bile izravno uključene u planiranje provedbe ciljeva i obveza, bile su svjesne postojanja određenih akcijskih planova koji pokrivaju teme iz ciljeva i obveza te su bile uključene u njihovu pripremu. Međutim, mnogi su takvi akcijski planovi istekli, a novi nisu usvojeni ili su usvojeni prije članstva. Prema njihovom mišljenju, planiranje provedbe ciljeva uključuje međusektorski

dijalog koji bi unaprijedio plan provedbe i pružio realno rješenje. Akcijski planovi mogli bi se stvoriti uz sudjelovanje članova civilnog društva kako bi se koristili kao pomoć u postizanju svih ciljeva koje je postavilo članstvo.

Vladini akteri trebali bi uključiti sve relevantne dionike u izradu strateških planova, uključujući javne institucije, neovisne institucije za ljudska prava i organizacije civilnog društva. Međusektorski dijalog o formuliranju ciljeva bilo bi optimalno rješenje za stvaranje temeljitog i cjelovitog akcijskog plana za rješavanje svih postojećih prepreka. Institucije ombudsmana mogu ojačati svoje napore kako bi građanskom društvu priopćile da su otvorene za suradnju i da su njihovi doprinosi dobrodošli. Njihova redovita suradnja s civilnim društvom mogla bi se lako proširiti na suradnju na praćenju članstva u Vijeću za ljudska prava. Neovisne institucije potiču civilno društvo da im se obrati čak i češće nego što to čini sada jer su otvorene za širenje suradnje, ali su često ograničene kapacitetima.

Stvarna provedba. Ministarstvo vanjskih poslova redovito surađuje sa svim nadležnim tijelima, tj. ministarstvima i vladinim uredima, u provedbi danih obećanja i obveza, posebno u pogledu vanjske politike i suradnje s međunarodnim akterima. Primjerice, suradnja s nadležnim tijelima u kontekstu UPR-a posebno je intenzivna i njihova su mišljenja ključna za usvajanje UPR preporuka i njihovu učinkovitu provedbu.

Ministarstvo vanjskih poslova smatra da je civilno društvo konzultirano u vezi s provedbom ciljeva i preuzetih obveza s obzirom na to da su ciljevi i obveze dio redovitih aktivnosti nadležnih tijela koja u okviru svog djelovanja komuniciraju s civilnim društvom putem savjetovanja, konferencija, okruglih stolova i javnih konzultacija sa zainteresiranom javnošću. Ministarstvo vanjskih poslova ponovno je podsjetilo na proces UPR-a, čiji se mnogi aspekti razmatraju u suradnji s civilnim društvom praćenjem njihovih izvještaja u sjeni i organiziranjem interaktivnog dijaloga o pripremi izvješća UPR-a za Hrvatsku kako bi se uključili doprinosi civilnog društva.

Prema MVP-u, strukturirani dijalog i konzultacije s civilnim društvom prije zasjedanja Vijeća provode se putem komunikacije stalne misije Republike Hrvatske u Ženevi s organizacijama civilnog društva, koja je otvorena i intenzivirana prije i tijekom svake sjednice Vijeća. Također je naglasilo da je Hrvatska, u skladu sa svojim obećanjima za članstvo u Vijeću, podržala vrijedne doprinose organizacija civilnog društva kao i nacionalnih organizacija za ljudska prava radu UN-ovih tijela i agencija.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVEP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L3: Konzultiranje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L3: Konzultiranje

Prikaz 9. Postojeća i potencijalna suradnja u provedbi dobrovoljnih ciljeva – Hrvatska.

Kada je riječ o stajalištu neovisnih institucija za ljudska prava, provedba određenih dobrovoljnih obećanja praćena je u okviru praćenja određenih tema kojima se ta institucija redovito bavi. Moguće je da je provedba ciljeva zaista bila u okviru tih tema, ali oni nisu posebno nadzirali provedbu ciljeva i obveza kao takvih.

S gledišta organizacija civilnog društva, akteri civilnog društva mogli bi biti uključeni u fazu provedbe kao savjetodavni element koji ima neposredan uvid u svakodnevna pitanja ljudskih prava kroz javne konzultacije, sastanke s civilnim društvom i konstruktivni dijalog. Dnevni red Vlade o Vijeću trebao bi se podijeliti s relevantnim dionicima u Hrvatskoj kako bi se prikupio njihov doprinos i poboljšale točke dnevnog reda. Redovite konzultacije s organizacijama civilnog društva bile bi jedna od mogućnosti budući da su intervjuirane organizacije civilnog društva konstatirale potpuni nedostatak takvih konzultacija do sada.

Suradnja u fazi nakon članstva

Suradnja u fazi nakon članstva podrazumijeva se kao postupak evaluacije provedbe dobrovoljnih ciljeva. Ovaj se postupak ispituje u smislu buduće suradnje.

Ministarstvo vanjskih poslova naglasilo je da redovito priprema pripremne materijale za njihove aktivnosti na forumima o ljudskim pravima i, u tom smislu, savjetuje se s nadležnim tijelima i objavljuje izvještaje i analize. Naglasilo je da su postupci Republike Hrvatske, kao i ostalih članova i aktera Vijeća za ljudska prava, javni i stoga se mogu pregledavati bez obzira na njihove publikacije.

MVP je izjavio da se ocjenjivanje članstva provodi sukcesivno kroz redovite aktivnosti i u koordinaciji sa stalnom misijom Republike Hrvatske u Ženevi. MVP je također dodao da je kroz daljnje konzultacije s civilnim društvom otvoren za ocjenu svih pitanja koja se odnose na djelovanje Republike Hrvatske u

području ljudskih prava, uključujući procjenu njezine uloge u Vijeću. Ministarstvo vanjskih poslova također izražava namjeru poticanja sudjelovanja saborskih zastupnika u otvorenoj i kritičkoj raspravi vezanoj za ocjenu hrvatskog članstva u Vijeću.

Prema saznanjima anketiranih članova civilnog društva, vladino praćenje članstva neće biti nastavljeno. Međutim, nedavno provedene aktivnosti na UPR-u i sastanak održan s civilnim društvom u tom pogledu mogli bi ukazati na to da postoji šansa za organizaciju daljnjih aktivnosti u vezi s članstvom u Vijeću. OCD ne planiraju provoditi nikakav poseban nadzor ukoliko ih na to ne pozovu relevantni vladini akteri. Akteri civilnog društva mogli bi biti uključeni u postupak ocjenjivanja članstva kako bi se dobio bolji pregled njegove učinkovitosti, kao i smjernice za buduće slične prilike. Mogla bi se uspostaviti platforma koja bi nadzirala aktivnosti koje se provode unutar članstva i izvještavala o njima, kao i zagovarala poboljšanja.

Neovisne institucije za zaštitu ljudskih prava potiču organizacije civilnog društva da preuzmu inicijativu i obrate im se kad god to smatraju relevantnim. Otvoreni su za jačanje svoje suradnje i bili bi zahvalni članovima civilnog društva da preuzmu inicijativu i kontaktiraju ih za daljnju suradnju. Institucije ombudsmana mogu ojačati svoje napore kako bi građanskom društvu priopćile da su otvorene za suradnju i da su njihovi doprinosi dobrodošli.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVEP-a	Nije primjenjivo	L3: Konzultiranje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	Nije primjenjivo	L3: Konzultiranje

Prikaz 10. Postojeća i potencijalna suradnja u fazi nakon članstva – Hrvatska.

Zaključak

Suradnja vlade i civilnog društva u pitanjima vezanim za ljudska prava u Hrvatskoj može se opisati kao nedovoljna. Stavovi o suradnji civilnog društva i vlade razlikuju se. Iako u nekim slučajevima MVP suradnju vidi intenzivnijom, kao u slučaju formuliranja ciljeva, civilno društvo smatra da joj nedostaje strukturiraniji dijalog. Općenito se primjećuje da se postojeća suradnja između vlade i civilnog društva može poboljšati međusektorskom suradnjom i da bi se organizacije civilnog društva trebalo više upoznati s temama i mehanizmima UN-a općenito. S obzirom na to da su teme UN-a u velikoj mjeri nedovoljno zastupljene u hrvatskom civilnom društvu, njihovo razumijevanje mehanizama zaštite ljudskih prava UN-a trebalo bi se proširiti, a njihovo sudjelovanje poboljšati.

Suradnja države i civilnog društva u Gruziji

Suradnja u fazi prije članstva

Suradnja u fazi prije članstva između države i civilnog društva može se shvatiti kao dva uzastopna procesa: 1. suradnja u procesima koji vode donošenju odluka o prijavi za članstvo i 2. suradnja tijekom postupka formuliranja dobrovoljnih obećanja i obaveza. Suradnja se ispituje u oba procesa u smislu trenutne i buduće suradnje.

Odlučivanje o kandidaturi za članstvo. Odluku o kandidaturi za članstvo u Vijeću UN-a za ljudska prava donijelo je Ministarstvo vanjskih poslova Gruzije. Odluka je donesena u konzultacijama s drugim vladinim agentima i tijelima. Gruzijско Ministarstvo vanjskih poslova podrazumijeva sebe kao središnje tijelo u procesu donošenja odluka o kandidaturi za članstvo, dok su drugi relevantni akteri koji trebaju biti uključeni u donošenje odluka druga javna tijela kao što je Ministarstvo pravosuđa.

Druge nevladine aktere ne smatra relevantnima za donošenje odluka. Stoga MVP nije uključilo civilno društvo u donošenje odluka niti su održane bilo kakve konzultacije u tu svrhu. Takav stav MVP-a potvrdilo je civilno društvo.

Ostali relevantni akteri, poput ureda ombudsmana, parlamenta i akademske

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L1: Nepostojanje suradnje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz 11. Postojeća i potencijalna suradnja u odlučivanju o kandidaturi za članstvo – Gruzija.

zajednice, nisu bili uključeni u kandidaturu za članstvo. Akademska zajednica nema jasnu ideju o tome kako bi mogla sudjelovati u donošenju odluka.

Oblikovanje dobrovoljnih obećanja. Dobrovoljne ciljeve formuliralo je Ministarstvo vanjskih poslova Gruzije u suradnji s Ministarstvom pravosuđa. MVP ne vidi nijednog drugog relevantnog sudionika koji bi trebao sudjelovati u procesu formuliranja ciljeva.

Isti se stav odnosi i na suradnju s civilnim društvom. MVP ne smatra ostale nevladine aktere relevantnima za formuliranje ciljeva. To je glavni razlog zašto Ministarstvo vanjskih poslova nije uključilo civilno društvo u formuliranje ciljeva niti su održane bilo kakve konzultacije u tu svrhu. Takav stav MVP-a potvrdilo je civilno društvo. Suprotno tome, civilno društvo smatra da bi, unatoč tome što je uopće nema, trebala postojati suradnja između države i organizacija civilnog društva kako

bi organizacije civilnog društva mogle nadzirati što država radi i vršiti pritisak na vladu da formulaciju ciljeva koristi u znak predanosti poboljšanju ljudskih prava u zemlji. Dakle, civilno društvo sebe ne doživljava kao aktere koji sudjeluju u određenim aktivnostima zajedno s MVP-om i drugim akterima, ali vidi svoju ulogu kao pružatelje relevantnih informacija donositeljima odluka o prioritetima u ljudskim pravima kako bi se oni transformirali u dobrovoljna obećanja.

Nezavisna javna tijela, poput ombudsmana, nisu bila uključena u formuliranje ciljeva, kao ni drugi akteri poput parlamenta i akademske zajednice. Akademska zajednica sebe smatra vrijednom za formuliranje ciljeva jer može ponuditi savjetodavne usluge u smislu pružanja dokumenata i obrazloženja dobrovoljnih obećanja.

Suradnja u fazi članstva

Suradnja u fazi članstva između države i civilnog društva može se shvatiti kao dva uzastopna procesa: 1. suradnja u procesima planiranja provedbe ciljeva i 2. suradnja u procesu stvarne provedbe ciljeva. Suradnja se ispituje u oba procesa u smislu trenutne i buduće suradnje.

Planiranje provedbe. Nisu izrađeni planovi provedbe. MVP ih smatra nemogućim za stvoriti jer je rad u Vijeću dinamičan. U isto vrijeme definira rad Vijeća kao dinamičan i „formiran na temelju inicijativa država za svako zasjedanje“, zanemarujući činjenicu da se njegove inicijative trebaju temeljiti na provedbenim planovima, odnosno mogućnosti, čak i obvezi da svoju provedbu planova transformira u inicijative u Vijeću. Budući da se provedba planiranja nije dogodila, nije bilo mogućnosti za suradnju s civilnim društvom po ovom pitanju. Suprotno tome, civilno društvo zahtijeva da se takvi planovi razvijaju na strateški način. Takvi bi dokumenti trebali imati jasne i odmjerene ishode. Civilno društvo sebe ne smatra dijelom provedbenog planiranja.

Neovisna javna tijela nisu sudjelovala u planiranju provedbe dobrovoljnih ciljeva, ali takvo planiranje smatraju važnim za vlastiti rad na promicanju ljudskih prava u Gruziji. Akademska zajednica nije bila uključena u ovaj proces, ali u idealnoj situaciji trebala bi biti uključena u planiranje provedbe, zajedno s organizacijama civilnog društva. Prema povratnim informacijama akademske zajednice, planovi provedbe trebali bi postojati i trebali bi osigurati konkretizaciju ciljeva kako bi se oni mogli provesti.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz 12. Postojeća i potencijalna suradnja u oblikovanju dobrovoljnih ciljeva – Gruzija.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L1: Nepostojanje suradnje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz 13. Postojeća i potencijalna suradnja u planiranju provedbe – Gruzija.

Stvarna provedba. Što se tiče stvarne provedbe ciljeva, gruzijsko ministarstvo vanjskih poslova u potpunosti zanemaruje domaće ciljeve, tj. prioritete koji će se provoditi u gruzijskoj nadležnosti, iako postoje ciljevi koja će se provoditi na nacionalnoj razini, poput promicanja prava na okoliš i ratifikacije nekoliko međunarodnih i regionalnih instrumenata o ljudskim pravima. Ministarstvo vanjskih poslova vidi ulogu civilnog društva u stvarnoj

provedbi ciljeva kao sudionike aktivnosti odnosno civilno društvo sudjeluje na popratnim događanjima i raspravlja o rezolucijama u Ženevi. Civilno društvo potvrdilo je da nije bilo suradnje s državom u vezi s provedbom ciljeva.

Civilno društvo nije nadziralo niti surađivalo s državom na provedbi ciljeva. Smatra se dijelom provedbe ciljeva, ali ne aktivnim sudionikom u provedbi

određenih aktivnosti, već nadzornim akterom provedbe.

Trebao bi postojati otvoren prostor za civilno društvo da se zalaže za provedbu svojih ideja, no implicira da bi provedba trebala biti isključiva odgovornost vlade. Takav otvoreni prostor za civilno društvo i vladin dijalog trebalo bi provoditi vladino tajništvo za ljudska prava, na što ukazuju OCD-i. Akademska zajednica se također slaže oko postojanja takvog prostora u obliku savjetodavnog tijela. Takvo tijelo ima informativnu ulogu za vladu i ne bi predstavljalo značajniju suradnju, ali ipak bi predstavljalo značajan iskorak u odnosu na trenutnu situaciju.

Neovisna javna tijela nisu sudjelovala u provedbi ciljeva, ali su izrazila želju da budu redovito informirana o tijeku provedbe ciljeva. Akademska zajednica nije bila uključena u provedbu, ali njena stručnost može biti korisna za državu jer akademija može pomoći s rezolucijama i može pružiti vrijedne informacije kako bi nacionalne politike bile učinkovitije.

Suradnja u fazi nakon članstva

Suradnja u fazi nakon članstva shvaća se kao postupak evaluacije provedbe dobrovoljno postavljenih ciljeva. Ovaj se postupak ispituje u smislu trenutne i buduće suradnje.

Stajalište gruzijskog MVP-a usklađeno je sa stajalištem u odnosu na prethodne faze. Ministarstvo objavljuje godišnje izvješće o radu samog Ministarstva koje sadrži podatke o njegovom radu u okviru Vijeća UN-a za ljudska prava. Provodi svoju internu ocjenu članstva. Takva se

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz 14. Postojeća i potencijalna suradnja u provedbi dobrovoljnih ciljeva – Gruzija.

	Postojeća suradnja	Potencijalna suradnja
Suradnja prema ocjeni MVP-a	L1: Nepostojanje suradnje	L1: Nepostojanje suradnje
Suradnja prema ocjeni civilnog društva	L1: Nepostojanje suradnje	L2: Informacije

Prikaz 15. Postojeća i potencijalna suradnja u fazi nakon članstva – Gruzija.

evaluacija koristi za informiranje o politici u narednim razdobljima, ali rezultati evaluacije ne otkrivaju se javnosti. MVP smatra nedostatak interesa civilnog društva za članstvo u UN HRC-u kao jedan od razloga zašto takvi rezultati evaluacije nisu javni. MVP nije uključilo OCD-e u ocjenjivanje, niti to planira. Organizacije civilnog društva nisu sudjelovale u procesu ocjenjivanja članstva Gruzije u Vijeću. U idealnom

slučaju, smatraju da bi trebala postojati procjena članstva i da bi informacije trebale biti objavljene kako bi vlada bila transparentnija i odgovornija za svoj rad. Civilno društvo smatra da bi u budućnosti, ako se suradnja ostvari, i država i civilno društvo trebali vršiti evaluaciju rada kako bi se nacionalna politika mogla poboljšati. Može se smatrati da Tajništvo za ljudska prava sudjeluje u izvješću o evaluaciji, jer

provodi analizu raznih drugih radnji na polju ljudskih prava.

Neovisna javna tijela nisu bila uključena u ocjenjivanje, ali su sklona postojanju takvog dokumenta, no sebe ne vide kao dio postupka ocjenjivanja. Skloniji su radu s nevladinim organizacijama i pomaganju u njihovom izvještavanju. Akademska zajednica nije bila uključena u ocjenu, ali smatra da bi primarna odgovornost za suradnju između državnih i nevladinih aktera trebala biti na nevladinim akterima jer je malo vjerojatno da će se država angažirati ako za to ne postoji interes. Stajalište je akademske zajednice da bi država trebala izvršiti procjenu i obavijestiti javnost.

Zaključak

Što se tiče suradnje države i civilnog društva u vezi s članstvom u Vijeću UN-a za ljudska prava, položaj države bio je dosljedan tijekom svih faza članstva. MVP smatra da ima isključivu odgovornost za pitanja koja se odnose na članstvo u Vijeću te da civilno društvo nije zainteresirano za pitanje Vijeća niti je važno uključiti civilno društvo u politiku članstva. S druge strane, pozicija civilnog društva ukazuje na nedostatak odnosa s državom. Civilno društvo članstvo u Vijeću smatra važnim aspektom gruzijskog rada na poboljšanju ljudskih prava kod kuće i oni žele sudjelovati u takvom procesu, ali ne kao aktivni stvaratelji, već u funkciji nadzora. Civilno društvo je otvoreno za komunikaciju s Ministarstvom vanjskih poslova i za pružanje informacija o prioritetima koji se trebaju primijeniti u nacionalnom kontekstu u pogledu ljudskih prava. Međutim, provedba mogućih zajednički razvijenih mjera isključiva je odgovornost vlade.

Među dvama dionicima, civilno društvo otvorenije je za suradnju i razmatra kako da se trenutno stanje izostanka suradnje s državom razvije u odnos u kojem se i vlada i civilno društvo mogu informirati i prenijeti svoje stavove o određenim pitanjima vezanim za Vijeće. Ovo predstavlja važan korak naprijed koji ima za cilj izgradnju razumijevanja između dva entiteta koje se u budućnosti može razviti u značajniju suradnju u kojoj će država razvijati politike uzimajući u obzir potrebe i prioritete civilnog društva, dokće OCD biti uključene u provedbu nekih mjera i politika.

KAKO POBOLJŠATI SURADNJU? ALAT ZA OSTVARIVANJE ZNAČAJNE SURADNJE

U prethodnim poglavljima istraživali smo suradnju između civilnog društva i vlade u pitanjima vezanim za HRC seciranjem faza suradnje. Različite faze suradnje ispitane su u slučajevima armenskog, hrvatskog i gruzijskog članstva u Vijeću UN-a za ljudska prava. Sljedeće poglavlje preokreće suradnju vezanu uz HRC: umjesto evaluacije, pruža vam alate kako poboljšati suradnju između civilnog društva i vlade.

Skup alata o značajnoj suradnji pruža preporuke o tome kako poboljšati suradnju vlade i civilnog društva u pitanjima vezanim za ljudska prava. Budući da je naša namjera ovaj paket alata učiniti primjenjivim u različitim kontekstima, preporuke, popraćene savjetima, prijedlozima i primjerima dobre prakse, ne služe kao smjernice za otvaranje puta za poboljšanje, već kao blokovi za izgradnju specifičnih strategija za poboljšanje suradnje države i OCD-a. Organizacije s namjerom da rade na pitanjima vezanim za HRC u svojoj zemlji mogu procijeniti koji su alati najprikladniji u njihovom kontekstu i koristiti ih za formuliranje vlastitog strateškog pristupa ovom pitanju. Alati ovdje navedeni nisu iscrpni, niti su aktivnosti koje predlažemo uzeti u obzir jedine primjenjive. Organizacije civilnog društva zadužene su za oblikovanje vlastitih strategija.

Međutim, važno je imati na umu da, iako se alati koje možemo koristiti u različitim kontekstima mogu razlikovati, još uvijek postoje određeni ciljevi koji bi trebali biti prisutni u svakom strateškom pristupu. I vladini i OCD akteri trebali bi pokazati volju za međusobnom suradnjom, dok bi civilno društvo trebalo koristiti postupak članstva kako

bi stavilo na dnevni red i zalagalo se za unapređenje domaćeg stanja ljudskih prava. Ovaj se cilj može postići samo ako se članstvo shvati kao zajednički pothvat, gdje oba aktera produbljuju putove suradnje i čuvaju autonomiju u izvršavanju svojih uloga i odgovornosti.

Faza prije članstva

Faza prije članstva ključna je za određivanje tona i kvalitete suradnje između vlade i civilnog društva za nadolazeće godine članstva. Tijekom ove faze, civilno društvo i branitelji ljudskih prava trebali bi:

- zagovarati da vlada podnese dobrovoljne obveze zemlje za kandidaturu za članstvo u Vijeću za ljudska prava;
- težiti sudjelovanju u formuliranju dobrovoljnih obećanja i obveza koje odražavaju stvarne potrebe i pružaju opipljiva rješenja za kršenja, za brinutosti i izazove ljudskih prava.

Ova bi se faza mogla podijeliti u dvije sljedeće faze: (a) suradnja u procesu donošenja odluke o prijavi za članstvo i (b) suradnja tijekom postupka formuliranja dobrovoljnih obećanja.

Donošenje odluke o članstvu

Civilno društvo moglo bi potaknuti vladu da razmotri zahtjev za članstvo i bude glasna i aktivna u pogledu mogućih koristi članstva za domaći razvoj ljudskih prava. Budući da su proaktivne, organizacije civilnog društva mogu se pozicionirati kao ključne dionice u svakom budućem donošenju odluka o članstvu. To bi pružilo priliku za snažniji utjecaj na postavljanje dnevnog reda, npr. iznoseći pitanja i teme o ljudskim pravima koja vlada vjerojatno ne bi željela rješavati jer su kontroverzna, skupa za rješavanje itd.

➤ #1: Izgradite koaliciju civilnog društva

- Identificirajte i angažirajte druge branitelje ljudskih prava aktivne oko Vijeća za ljudska prava i inicirajte suradnju. Stvorite platformu ili mrežu organizacija koje su voljne raditi zajedno na Vijeću za ljudska prava. Uključite različite vrste organizacija i branitelje ljudskih prava aktivne u raznim poljima zaštite prava, npr. ženska ljudska prava, prava nacionalnih manjina, građanska i politička prava, socijalna pravda, LGBTI + prava, okolišna prava itd.

Ad hoc UPR koalicija

Kuća ljudskih prava Zagreb ima dugu tradiciju ad hoc UPR koalicija. KLJPZ surađuje s različitim organizacijama za zaštitu ljudskih prava koje rade na raznim poljima, poput prava žena, LGBT-a, prava nacionalnih manjina itd., okupljajući ih u radu na zajedničkom zagovaranju. Rezultat ad hoc koalicije je shadow report koji se

podnosi Vijeću UN-a za ljudska prava.

Platforma 112

Platforma 112 koalicija je od 71 hrvatske nevladine organizacije koje se bave ljudskim pravima, demokracijom, izgradnjom mira, borbom protiv korupcije i zaštitom javnih resursa i okoliša. Od 2011. djeluje kao suradnička platforma zagovarajući da se javne politike temelje na socijalnoj pravdi, ljudskim pravima i vladavini prava. Platforma je aktivna tijekom predizbornog razdoblja, organizira razgovore s političkim strankama i ocjenjuje kvalitetu njihovih programa.

➤ #2: Učite od drugih

- Obratite se međunarodnim organizacijama civilnog društva kako biste dobili informacije o primjerima dobre prakse članstva u HRC-u. Stupite u kontakt i povežite se s organizacijama civilnog društva iz drugih zemalja kako biste saznali više o njihovim iskustvima i aktivnostima oko članstva.

ISHR “pledge event” (manifestacija posvećena utvrđivanju dobrovoljnih ciljeva)

Međunarodna služba za ljudska prava (ISHR) svake godine organizira “pledge event” u suradnji s Amnesty International za sve države kandidatkinje za HRC. Događanje pruža priliku državama da iznesu svoje ciljeve (pledges), i prostor civilnom društvu da svom državnom predstavniku postave pitanja o obvezama koje su obećali ispuniti. ISHR također svake godine priprema bodovne kartice za svaku državu kandidatkinju i potiče

ih da poboljšaju svoj rezultat, poput ratifikacije svih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, odgovaranja na komunikacije vezane uz Posebne postupke i zahtjeve za posjete.

➤ #3: Kontaktirajte i povežite se sa dionicima

- Povežite se s ostalim dionicima kako biste potaknuli javnu raspravu o mogućnosti da se država prijavi za članstvo i priliku koju to stvara za poboljšanje evidencije ljudskih prava u zemlji. Obratite se nacionalnim institucijama za ljudska prava i drugim neovisnim institucijama, akademiji i istraživačima, parlamentarima itd. i potaknite ih da se aktiviraju. Organizirajte okrugle stolove, panel diskusije i slična događanja s akademskom zajednicom i institucijama za ljudska prava.
- Povežite se s medijima i novinama i komunicirajte s javnošću o članstvu u Vijeću za ljudska prava i prednostima koje bi ono moglo donijeti u odnosu prema situaciji vezanoj uz ljudska prava u zemlji.

Slučaj Nepal

Aktivisti u Nepalima obratili su se medijima uoči ponovnog izbora Nepala za HRC kako bi podijelili svoja razmišljanja o stanju ljudskih prava u svojoj zemlji tijekom njenog mandata.

Oblikovanje ciljeva članstva

Članstvo u HRC-u daje priliku domaća pitanja ljudskih prava učiniti vidljivijima, a provedbu rješenja opipljivijom. Međunarodna kontrola je instrument koji bi organizacije za zaštitu ljudskih prava mogle koristiti u korist svog zagarantiranog rada.

Članstvo u HRC pruža priliku civilnom društvu da utječe na sadržaj kandidature države, prvenstveno za sudjelovanje u formuliranju dobrovoljnih ciljeva i obveza koje vlada predstavlja državama članicama UN-a. To pruža priliku za oblikovanje vladinog programa ljudskih prava za naredne tri godine.

➤ #1: Provedite široke i sveobuhvatne konzultacije OCD-a

- Nastavite na prethodno uspostavljenoj suradnji i mrežama i proaktivno započnite s pripremom prioriteta civilnog društva za članstvo u HRC-u. Uključite širi spektar branitelja ljudskih prava i njihovih organizacija kako bi pokrili mnoštvo različitih pitanja ljudskih prava.

Javne konzultacije o prioritetima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije 2020. godine

U pripremi za hrvatsko predsjedanje Europskom unijom, civilno društvo odlučilo je razviti vlastite prioritete za predsjedanje kako bi ih ponudilo Vladi i započelo dijalog o prioritetima zemlje. Organizacije civilnog društva sudjelovale su u javnim konzultacijama s ciljem formuliranja prioriteta za hrvatsko predsjedanje 2020. Vijećem Europske unije. Konzultacije su organizirali CROSOL i GONG. Konzultacije su se održa-

vale i putem interneta i izvanmrežnih kanala, te su imale opseg da identificiraju područja i probleme važne za demokratski i održivi razvoj Europske unije i da utječu na hrvatsku vladu da identificirane probleme uzme u obzir za prioritete predsjedanja. Konzultacije su se temeljile na tematskoj analizi važnih političkih područja kao što su Brexit, VFO, jedinstveno digitalno tržište, izbori za EU, zaštita vrijednosti EU-a, europsko demokratsko upravljanje, energetska sigurnost i održivost te proširenje EU-a. Javnost je pozvana da komentira predložena područja politike, kao i da predloži dodatna područja politike za koja smatraju da zahtijevaju pažnju Vijeća. Konzultacije su održane putem interneta i izvanmrežnim kanalima, a rezultat procesa bio je prijedlog prioriteta civilnog društva za hrvatsko predsjedanje Vijećem EU-a.

- Sudjelujte u konzultacijama s drugim organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava i njihovim organizacijama koje rade izvan glavnog grada ili većih urbanih područja kako biste uključili njihova stajališta i doprinos.

Javne konzultacije o prioritetima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije 2020. godine

Tijekom procesa savjetovanja, CROSOL i GONG obratili su se javnosti i civilnom društvu izvan glavnog grada putem internetskih i izvanmrežnih kanala. Ukupno su organizirana 4 konzultacijska događaja u Splitu, Osijeku, Rijeci i Varaždinu, dok su internetske konzultacije bile dostupne građanima i organizacijama civilnog društva u cijeloj zemlji. Kombinacija metoda savjetovanja omogućila je širi doseg i uključivanje nevladinih organizacija koje rade na različitim područjima ljudskih prava kako bi dale svoj doprinos.

➤ #2: Učite od drugih

- Posavjetujte se s međunarodnim nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva iz drugih zemalja i upotrijebite dobre prakse i njihovo iskustvo kako biste ojačali vlastito zagovaranje.

➤ #3: Uključite se u dijalog s donositeljima odluka

- Predstavite javnosti i vladi prioritete OCD-a za članstvo u HRC-u i uključite se u dijalog s donositeljima odluka.

➤ #4: Zagovarajte kvalitetan i informiran postupak formuliranja ciljeva

- Inzistirajte na tome da su organizacije civilnog društva koje rade na raznim pitanjima ljudskih prava uključene u postupak pripreme kandidature pod vodstvom vlade, posebno u formuliranju dobrovoljnih ciljeva i obveza.
- Inzistirajte na tome da se formuliranje dobrovoljnih obećanja i obveza temelji na sektorskoj analizi, mjerljivim rezultatima i jasnim pokazateljima, tj. inzistirajte da se postupak temelji na standardima kreiranja javne politike.
- Obavijestite, savjetujte se i potražite doprinos šire zajednice branitelja ljudskih prava tijekom sudjelovanja u procesu izrade kandidature koji vodi vlada.

Faza članstva

Tijekom ovog trogodišnjeg razdoblja, i vlada i civilno društvo trebali bi se usredotočiti na provedbu dobrovoljnih ciljeva i obveza, kako na domaćem, tako i na međunarodnom nivou. Civilno društvo bi trebalo:

- zalagati se da vlada kreira i provodi mjere politike s ciljem postizanja ciljeva i obveza kao znak svoje predanosti međunarodnim obvezama o ljudskim pravima;
- aktivno nadzirati aktivnosti države, kako kod kuće, tako i u Ženevi, i držati vladu odgovornom za provedbu svojih obveza.

Provedba bi trebala biti planirana i sustavna, a temeljiti se na inputima različitih dionika. Ova bi se faza mogla podijeliti u dva međusobno isprepletena dijela: 1. suradnja u procesima planiranja provedbe obećanja i 2. suradnja u procesu stvarne provedbe obećanja..

Planiranje provedbe

Da bi postigla proklamirane ciljeve članstva u HRC-u, zemlja bi trebala imati provedbeni plan. U procesu planiranja provedbe dobrovoljnih ciljeva, branitelji ljudskih prava i njihove OCD trebali bi:

- zagovarati vladino usvajanje provedbenog plana;
- težiti sudjelovanju u procesu planiranja inzistiranjem na sektorskoj zastupljenosti branitelja ljudskih prava i njihovih organizacija.

➤ **#1: Zagovarajte participativno stvaranje provedbenog plana**

- Zalažite se za usvajanje sveobuhvatnog plana provedbe dobrovoljnih obećanja i obveza. Cjelokupni plan ili godišnji planovi trebali bi obuhvaćati cijele tri godine i predstavljati mjere i tijela odgovorna za njihovu provedbu.
- Inzistirajte na uključivanju branitelja ljudskih prava i njihovih organizacija u izradu mjera i planiranje provedbe

➤ **#2: Potaknite sudjelovanje javnosti**

- Potaknite javne konzultacije i široku raspravu o nacrtima planova i drugim povezanim dokumentima.

Provedba dobrovoljno postavljenih ciljeva i obveza

Provedba ciljeva trebala bi se provoditi u skladu s općim planom provedbe koji bi trebao biti operativan na godišnjoj osnovi. OCD bi trebale inzistirati na redovitim nadzorima i revizijama godišnjih akcijskih planova kako bi oni bili relevantni i odgovarali stvarnim potrebama. Branitelji ljudskih prava i njihove organizacije trebali bi redovito nadzirati provedbu mjera u različitim sektorima i informirati vladine aktere o njihovim rezultatima i poticati ih da prilagode predložene mjere djelovanja. Za OCD je presudno održavati svoje neformalne mreže i poboljšati međusobnu suradnju i koordinaciju kako bi maksimizirali svoj utjecaj na vladu.

➤ **#1: Pratite provedbu plana**

- Pomno pratite provedbu dobrovoljnih obećanja, pripremajte periodična izvješća i priopćite vlastima svoju zabrinutost i preporuke u vezi s planom provedbe.

Sastanci s australskim MVP-om

Pravni centar za ljudska prava (Australija) zajedno s članovima mreže HRC lobirao je u australskom ministarstvu vanjskih poslova kroz sastanke u glavnom gradu i u Ženevi te koalicijskim pismom, pozivajući ih da provedu australsko obećanje da “preuzmu vodstvo u situacijama u zemlji kada su ispunjeni kriteriji ljudskih prava” i potaknu njegovu provedbu, što je rezultiralo tim da je Australija predvodila zajedničku izjavu o Saudijskoj Arabiji na HRC-u u rujnu 2019.

Sastanak civilnog društva u Ženevi

Nekoliko članova Vijeća održava sastanke uoči svake sjednice HRC-a s civilnim društvom kod kuće i u Ženevi kako bi predstavili svoje prioritete i čuli preporuke civilnog društva. Civilno društvo u nekim zemljama koordinira se sazivanjem pretходnih sastanaka radi razmjene informacija s lokalnim organizacijama i rasprave o prioritetima i strategijama, kako bi osiguralo njihov značajan doprinos na sastancima koje je sazvala vlada. Drugi su organizirali treninge za civilno društvo kako bi im omogućili da se smisleno uključe u procese, uključujući osiguravanje shema financiranja za sudjelovanje na sjednicama Vijeća.

➤ **#2: Izgradite kapacitete branitelja ljudskih prava u praćenju i provedbi plana**

- Ojačajte svoje OCD mreže i povećajte kompetencije branitelja ljudskih prava iz različitih sektora da se uključe u niz različitih vladinih čimbenika u vezi s provedbom dobrovoljnih ciljeva.

Stvaranje i realizacija programa za izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva

Iskoristite priliku članstva u HRC-u za izgradnju koalicije, ali i kontaktiranje drugih organizacija. Organizirajte niz obrazovnih aktivnosti za nevladine organizacije o Vijeću UN-a za ljudska prava u vašoj zemlji i angažirajte razne aktiviste. Upoznajte ih s planom provedbe dobrovoljnih obećanja i organizirajte obrazovne aktivnosti za razvijanje vještina i znanja kako učinkovito pratiti provedbu. Na taj ćete način steći vrijedne partnere i podići svijest o važnosti UN-ovog Vijeća za ljudska prava.

➤ **#3: Zagovarajte učinkovitu provedbu plana**

- Redovito informirajte medije i javnost o procesu provedbe
- Sudjelujte u zagovaranju s ključnim dionicima, uključujući nacionalne parlamente, nacionalne institucije za ljudska prava, diplomatske predstavnike u vašoj zemlji itd.

Faza nakon članstva

U fazi nakon članstva, branitelji ljudskih prava i njihove organizacije trebale bi istražiti utjecaj dobrovoljnih ciljeva na zaštitu ljudskih prava tijekom razdoblja članstva u HRC-u. Kroz analizu bi branitelji ljudskih prava i njihove OCD trebali steći uvid u nedostatke i informirati o svojim budućim aktivnostima zagovaranja.

OCD bi trebale inzistirati da vlada provede sveobuhvatnu ocjenu članstva u HRC-u koja bi, između ostalog, trebala ispitati i učinak predloženih mjera na provedbu dobrovoljnih obećanja i obveza, te procijeniti kvalitetu suradnje između države i organizacija civilnog društva tijekom razdoblja članstva u HRC-u. Organizacije civilnog društva također bi trebale procijeniti svoj rad i utjecaj te iznijeti preporuke o tome kako poboljšati slične aktivnosti u budućnosti.

➤ #1: Potaknite i budite aktivni sudionik u evaluaciji pod vodstvom vlade

- Ohrabrite vladu da procijeni cjelokupno razdoblje članstva u HRC-u i da predloži preporuke o tome kako iskoristiti buduća članstva u HRC-u i sličnim multilateralnim tijelima za poboljšanje domaćeg stanja ljudskih prava, uključujući i kako poboljšati suradnju s organizacijama civilnog društva u tom pogledu.
- Aktivno sudjelujte u procesu ocjenjivanja i koristite ga za predstavljanje ideja kako ga poboljšati u budućnosti.

➤ #2: Osigurajte samoevaluacijski angažman OCD-a u članstvu HRC-a

- Provedite evaluaciju napora i aktivnosti civilnog društva u vezi s članstvom u HRC-u; uključite razne branitelje ljudskih prava i njihove organizacije koje rade na različitim pravima i s različitim skupinama, uključujući akademsku zajednicu i druge relevantne dionike čiji bi doprinos mogao biti dragocjen.

Dajte ocjenu angažmana OCD-a u članstvu HRC-a

- *Izvršite analizu dionika i identifikirajte sve relevantne OCD-e koji su na bilo koji način sudjelovali u članstvu vaše zemlje u HRC-u*
- *Razvijte alate za procjenu koji vam mogu pružiti točne podatke o uključenosti organizacija civilnog društva*
- *Obratite se dionicima i prikupite podatke*
- *Analizirajte podatke i procijenite angažman civilnog društva*
- *Obavezno predstavite rezultate svoje procjene i razvijte preporuke za poboljšanje angažmana OCD-a*

KAKO KORISTITI OVAJ PRIRUČNIK?

Procjena političkog konteksta

Korištenje određenih alata ovisit će o kontekstu u kojem radite. Možda neće biti isto ako koristite određene alate u otvorenijem ili zatvorenijem političkom sustavu. U najboljoj ste poziciji da procijenite i evaluirate svoj kontekst. Alate su razvile organizacije koje rade u relativno otvorenom ili otvorenijem demokratskom kontekstu, gdje se većina alata može uspješno koristiti. S druge strane, u zatvorenijim kontekstima u kojima suradnja s vladom nije moguća ili ne postoji, a civilno društvo nema sposobnost suradnje s vladom, alati koji se usredotočuju na samoorganizaciju civilnog društva mogli bi biti prikladniji, kao i obraćanje međunarodnim nevladinim organizacijama.

Izgradnja strategije

Definirajte što želite postići radeći na članstvu vaše države u HRC-u. Strategija se može razlikovati u različitim kontekstima. U relativno otvorenom demokratskom kontekstu možda biste se trebali usredotočiti na dijalog s vladom radi postavljanja prioriteta, izrade plana ili procjene uspjeha članstva vaše zemlje,

dok bi u zatvorenijem demokratskom okruženju bilo korisno usredotočiti se na podizanje svijest o potrebi za participativnijom demokracijom i ulozi Vijeća za ljudska prava u rješavanju domaćih pitanja ljudskih prava. U svakom slučaju, izbor alata i njihova prilagodba ovisit će o tome što želite postići.

Odabir alata i procjena njihovog utjecaja i potrebnih resursa

Kad postavite ciljeve svog rada, odaberite alate koji su vam najprikladniji za njihovo postizanje. Mogu se modificirati prema vašim potrebama. Popis alata nije iscrpan, već je indikativan i ne biste se trebali ograničavati samo na njih niti se suzdržavati od njihovog proširivanja. Kontekst će biti konačni aspekt ne samo vašeg odabira alata, već i njihovog utjecaja. Neki alati mogu biti učinkovitiji od drugih. Na primjer, poticanje široke rasprave i javnog savjetovanja mogu imati veći utjecaj u kontekstu koji ima dužu tradiciju participativne demokracije. Učinak će također ovisiti o resursima kojima raspolazete. Široka javna rasprava koja se temelji na organiziranju vijećanja i savjetovanja na

lokalnoj razini u naseljenijim zemljama neizbježno zahtijeva više sredstava nego u manje naseljenim. Resursi potrebni za provedbu vaše strategije mogu biti financijski, logistički, ljudski itd. Svako ih planirajte prema svojim ciljevima i uzmite ih u obzir prilikom planiranja svojih ciljeva.

